

دانشگاه علوم پزشکی شیراز

بیمارستان حضرت ولیعصر ارسنجان

باقلائی (فاویسم)

نویسنده مدرک	حمیده ابراهیمی / کارشناس پرستاری
تایید کننده علمی	دکتر شهریاری / متخصص اطفال
تاریخ تهیه	بهار ۱۴۰۲
منبع	کتاب پرستاری برونر سوارث
کد سند	Pa-B1-23/01

فاویسم

فاویسم (که در عموم به آن باقلایی شدن می گویند) یک بیماری ارثی خونی است که در اثر فقدان یا کمبود نوعی آنزیم ایجاد می شود، در این بیماری زمانی که بدن در مواجهه با مواد غذایی و با داروهای خاصی قرار می گیرد گلبول های قرمز در اثر کمبود این آنزیم به طور غیرطبیعی شکسته می شوند و پدیده ای به نام همولیز اتفاق می افتد. بیماری در پسران شایع تر از دختران می باشد.

عوامل خطر سازی که مواجهه با آن ها می تواند باعث

پدیده همولیز و بروز علائم شود:

- ❖ مصرف غذاهای خاص به ویژه باقلا
- ❖ مصرف داروهای خاص:
- داروهای ضد مالاریا (دایسون، پریماکوئین، کلروکوئین، کوئینین)
- ولفامتوکسازول، کوتریموکسازول، سولفاسالازین و سولفادیازین

- نالیدیکسیک اسید، سیپروفلوکساسین، نورفلوکساسین، موکسی فلوکساسین، افلاکساسین
- نیتروفرانتوئین، متیلن بلو، کلرامفنیکل هم احتمال دارد که تأثیر گذار باشد
- نیتريدازول
- ❖ تأثیر داروهای زیر قطعاً ثابت نشده، اما احتمالاً خطر همولیز بعد از مصرف آن ها وجود دارد:
- ویتامین K
- ویتامین C
- گلیبنکلامید
- ❖ عفونت ها
- ❖ استرس شدید
- ❖ مواد شیمیایی (نفتالین، بنزن، فریل هیدرازین)

تظاهرات بالینی:

این افراد در حالت عادی هیچ گونه علامتی ندارند مگر آن که با مواد اکسیدان (خوراکی یا استنشاقی) مواجهه پیدا کنند که در این صورت دچار علائم بیماری می شوند. این علائم متغیر و وابسته به شدت کم خونی ایجاد

شده می باشد در بیشتر مواقع همولیز ایجاد شده خفیف بوده و خود به خود بهبودی حاصل می شود. اما در بعضی مواقع همولیز آنقدر شدید است که می تواند حیات فرد را تهدید کند.

✓ علائم عمومی: احساس خستگی و ضعف، رنگ پریدگی، سردرد، تهوع، افزایش ضربان قلب.
✓ علائم اختصاصی: زردی (یرقان) پوست و مخاط، تیره شدن رنگ ادرار

✓ در موارد پیشرفته کاهش سطح هوشیاری و افت فشار خون نیز ممکن است اتفاق افتد.
در دوره نوزادی بیماری بیشتر خود را به صورت زردی نشان می دهد. بنابراین تمام نوزادان مبتلا به زردی باید از لحاظ این بیماری بررسی شوند.

عوارض:

به ندرت ممکن است نارسایی قلب، نارسایی کلیه و یا حتی مرگ اتفاق افتد.

درمان:

بیماری درمان قطعی ندارد و تنها اقدام مؤثر، پیشگیری از مواجهه با عوامل خطر ساز و جلوگیری از پدیده همولیز می باشد. در موارد شدید ممکن است تزریق خون لازم شود و در بعضی بیماران طحال باید برداشته شود.

برای پیشگیری چه اقداماتی باید انجام شود؟

- ✓ مواردی که منجر به تخریب گلبول های قرمز و پدیده همولیز می شوند را به طور کامل حذف کنید.
- ✓ در صورت ابتلا به عفونت با مراجعه به پزشک آن را برطرف نمایید.
- ✓ از خوردن و حتی بوییدن باقلا جداً خودداری کنید.
- ✓ اگر مادری هستید که به فرزند فاویسمی خود شیر می دهید از خوردن باقلا و آسپرین خودداری کنید و در مورد خوردن هر دارو با پزشک مشورت نمایید.

- ✓ برای دور کردن حشرات از محیط زندگی خود از نفتالین استفاده نکنید.
- ✓ در صورت وجود یک فرزند فاویسمی در خانواده، آزمایش باید برای فرزندان دیگر هم انجام شود.